

LATVIJAS REPUBLIKAS UZŅĒMUMU REĢISTRS

Pērses ielā 2, Rīgā, LV-1011 Reģ.-Nr.90000270634·Tālr. (371) 6 7031 703, fakss (371) 6 7031 793
e-pasts: info@ur.gov.lv, www.ur.gov.lv

Rīgā

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes nozaru sēdes PROTOKOLS Nr. 2

30.03.2011

Sanākumi vada:

LR Uzņēmumu reģistra galvenais valsts notārs

Ringolds Balodis

Piedalās:

LR Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes locekļi:

Jānis Endziņš
Aivars Borovkovs
Aivars Lošmanis
Brigita Tērauda
Jānis Kārklīņš
Signe Plūmiņa

Datu valsts inspekcijas direktore

LR Uzņēmumu reģistra darbinieki:

Funkciju vadības nodaļas juriste, personu datu aizsardzības
speciāliste

Pieaicinātie eksperti:

Silga Ozoliņa
Māris Ruķers
Edvīns Danovskis
Lauris Rasnačs
Aldis Alliks
Viktors Šadinovs
Lauris Leja
Arvīds Dravnieks

Protokolē:

LR Uzņēmumu reģistra Funkciju vadības nodaļas referents

LR Uzņēmumu reģistra Funkciju vadības nodaļas juriste

Edgars Spruksts
Silga Ozoliņa

Sanākumi sāk plkst. 15:00

Ringolds Balodis atklāj sēdi un informē klātesošos par darba kārtībā esošajiem jautājumiem:

- 1.Fizisko personu datu aizsardzība un Komerclikums.
- 2.Uzņēmumu reģistra informācijas izsniegšana trešajām personām.

Fizisko personu datu aizsardzība un Komerclikums.

Komerclikuma 8.pantā noteiktas ziņas, ko par komersantu ieraksta komercreģistrā, t.sk. komersanta, tā pārvaldes institūcijas amatpersonas vārdu, uzvārdu, personas kodu, adresi, prokūrista vārdu, uzvārdu, personas kodu, komersanta filiāli pārstāvošās personas vārdu, uzvārdu, personas kodu, adresi (ārvalsts komersanta filiāles un pārstāvniecības gadījumā arī pases datus). Runājot par fizisko personu datu apjomu, ko Uzņēmumu reģistrs (turpmāk – Reģistrs) apstrādā, nebūtu pamatoti koncentrēties tikai uz ziņām, kam ir ieraksta statuss. Jāņem vērā arī citos Reģistrā komersantu reģistrācijas lietās esošajos dokumentos ietvertu personu datu apjomu. Piemēram, sabiedrības ar ierobežotu atbildību dalībnieku reģistrā norāda dalībnieka vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja personai nav personas koda, — dzimšanas datumu, personu apliecinoša dokumenta numuru un izdošanas datumu, valsti un institūciju, kas dokumentu izdevusi) un dzīvesvietu.

Fizisko personu datu aizsardzības likums kā vienu no galvenajiem datu apstrādes principiem nosaka, ka pārzinim jānodrošina personas datu apstrāde atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Komercreģistra mērķis ir komersanta juridiskā statusa nodibināšana, esošās tiesiskās situācijas atspoguļošana attiecībā uz komersantu, lai aizsargātu trešo personu intereses. Norādītā mērķa sasniegšanai precīzu fizisko personu datu apjomu, ko Reģistram ir pienākums apstrādāt, likumdevējs jau ir noteicis ar Komerclikuma normām. Tāpēc Reģistrs nevar apstrādāt ne vairāk un ne mazāk fizisko personu datus, kā to paredz Komerclikuma noteikumi. Ir nepieciešams izvērtēt, vai ir pamatoti apstrādāt šāda apjoma personas datus, lai sasniegtu komercēģistra vešanas mērķi.

S.Plūmiņa informē, ka Datu valsts inspekcijā (turpmāk – DVI) regulāri tiek saņemtas sūdzības un žurnālistu jautājumi, vai fizisko personu, t.sk. amatpersonu datiem - vārds, uzvārds, personas kods un adrese, jābūt publiski pieejamiem. Likumā ir noteikts, ka šiem datiem ir jābūt publiskiem. Vērtējot šo datu publiskošanas lietderību, ir grūti saprast, kāpēc dzīves vietas adrese ir publiski pieejama informācija. Līdz šim nav atrasts pamatojums tam, ka adresei būtu jābūt publicējamai. Ir skaidrs, ka valdes un dalībnieku vārds, uzvārds un personas kods ir nepieciešams personas identificēšanai. Taču ir arī labāki risinājumi nekā personas koda publiskošana, proti, uzrādīt tikai pusi no koda vai izmantot speciālu identifikatoru utml.

Uzskata, ka vairāk ir jādiskutē par to, vai nepieciešams dzīves vietas publiskot internetā un iekļaut reģistrācijas lietās, kas ir pieejamas Reģistrā. Tāpat reģistrācijas lietās ir norādīti personu pases dati, kas ir pieejami. Reģistram šie dati ir nepieciešami, izdarot ierakstus. Taču nepamatota ir vispārīga datu pieejamība. Tāpat kā cilvēktiesības, datu aizsardzības principam būtu jābūt atbilstošam un samērīgam mērķim.

M.Ruķers norāda, ka:

- 1) datu publiskošana reizēm ir formāla, proti, ne visos gadījumos tā ir noteikta ar likumu. Piemēram, par ziņu par laulāto mantisko attiecību reģistrāciju izsludināšanu ir noteikts Ministru kabineta noteikumos, nevis likumā.
- 2) Adrešu apzīmēšanai tiek lietoti dažādi termini, kas rada neskaidrību, kādu adresi norādīt – deklarēto, dzīvesvietas vai citu adresi. Atsevišķos likumos tiek prasīts norādīt dzīves vietas adresi, citur vienkārši adresi, kas ir saistīts ar to, ka likumi ir pieņemti dažādos laikos. Būtu jābūt vienotai pieejai.
- 3) Diskusija ir vairāk par to, vai tiešām visas Reģistra ziņas ir jāpublicē oficiālajā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”. Šobrīd no komercēģistra ierakstiem laikrakstā npublicē personas kodu, pat samaksājot maksu par ierakstu izsludināšanu. Tāpēc klienti amatpersonu identificēšanai izmanto SIA „Lursoft” vai Reģistra pakalpojumus. Eiropas Savienības direktīvas 68/151/EEK prasība nodot atklātībā sīkas ziņas nenozīmē tās publicēt laikrakstā. Iespējams atklātība ir informācijas pieejamība Reģistrā.

4) Personas identifikators ir personas kods, kas sastāv no dzimšanas datiem, kas ir valstiska līmeņa problēma, nevis reģistra. Savukārt, lai identificētu ārvalstnieku, nepieciešams norādīt dzimšanas un pases datus. Jautājums, kādus datus no ārvalstu personām ievāc valstiski kopumā. Iespējams būtu nepieciešama sadarbība ar citām valstīm, lai saprastu kādā veidā unificējamas šīs personas. Daudzās valstīs ārvalstu personām piešķir personas kodus. Arī Latvijā Valsts ieņēmumu dienests piešķir personas kodu.

5) attiecībā uz datiem par sodāmību, ja personai ir sodāmība – ierobežojums (aizliegums) ieņemt izpildinstitūcijas locekļa amatu kapitālsabiedrībā, kapitālsabiedrības dalībnieki (akcionāri) par to uzzina, saņemot reģistra atteikumu izdarīt ierakstu. Tādējādi var rasties situācija, ka tiek izpausti daļēji sodāmības dati, kas faktiski no Sodu reģistra nav pieejami.

R.Balodis informē par profesora J.Načisčioņa viedokli par izskatāmajiem jautājumiem, kas reģistrā saņemts elektroniski (*Pielikumā*).

A.Lošmanis, B.Tērauda, V.Šadinovs, J.Kārklīšs, L.Rasnačs, A.Borovkovs, J.Endziņš, A.Dravnieks, L.Leja, A.Alliks ir vienisprātis, ka trešo personu interešu aizsardzībai pilnīgi pietiek ar amatpersonu vārdu, uzvārdu un personas kodu, adresu norādīšana (iesniegšana) Reģistrā ir lieka, no tās varētu arī atteikties.

1) Jāprecizē, par kādu adresi ir diskusija - deklarēto, papildus deklarēto vai norādīto adresi. Neatkarīgi no tā Reģistrs nevar pārliecināties par personas sasniedzamību tās uzrādītajā adresē. No 2011.gada 1.janvāra ir spēkā Paziņošanas likums, kas nosaka, kā informāciju paziņo fiziskām personām, dodot priekšroku norādītajai, nevis deklarētajai adresei. Bieži personas nenorāda īsto adresi dažādu iemeslu dēļ. Fizisko personu adresēm komercreģistrā no trešo personu tiesību interešu aizsardzības viedokļa nav publiskas ticamības aspekta. Dzīvesvietas deklarēšanas likumā ir noteikts, ka persona ir sasniedzama adresē, kuru deklarē. Norādot Reģistram citu adresi, veidojas situācija, ka pastāv dubulta deklarācija. Abos gadījumos paredzēts publiskās ticamības princips, kas faktiski nedarbojas.

2) Adreses norādīšana nav nepieciešama civiltiesiskajā apgrozībā.

3) Adrese nepieciešama komunikācijai, taču iespējams izmantot citu komunikācijas formu, piemēram, internetu, telefonu.

4) Situācijā, kad ceļ prasību tiesā pret amatpersonu, piekritības noteikšanai vieglāk ir norādīt adresi, kas ir atrodama Reģistrā. Taču tas nevar būt par argumentu adreses nepieciešamībai Reģistrā. Civilprocesa likumā ir atrunāta kārtība, kā rīkoties, ja adrese nav zināma. Iespēja iegūt personas deklarēto adresi ir Iedzīvotāju reģistrā.

5) Lai izvērtētu apstrādājamās informācijas apjomu, jāievēro princips, kā iespējams attiecīgo personu nepārprotami identificēt. Fizisku personu identificē vārds, uzvārds un personas kods. Tātad šiem datiem ir jābūt apgrozībā pieejamiem. Otrkārt, šai informācijai jābūt nemainīgai jeb pastāvīgai. Vārds, uzvārds neļauj pilnībā identificēt personu, turklāt tas var mainīties. Personas kods, kas ir nemainīgs, ir vienīgais, kas pašlaik ļauj identificēt personu. Tāpat personas kodu jānorāda Reģistram iesniedzamajos dokumentos saskaņā ar citu normatīvo aktu prasībām. Piemēram, dokumentu atvasinājumos, ja tos apliecina fiziska persona. Izvērtējams, vai personas kods ir jāpublicē pilnībā. Atsevišķos normatīvajos aktos ir norādītas vairākas personas identifikācijas pazīmes, piemēram, 2010.gada 28.septembra Ministru kabineta noteikumos Nr.916 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība”. Arī pases dati nevar kalpot kā personas identifikators, jo šie dati ir mainīgi, tādējādi bez tiem arī varētu iztikt. Mainīgi dati nevar kalpot par identifikatoru.

6) Valstiska problēma ir tas, kā Latvijā tiek veidots personas kods, kas vienlaicīgi satur dzimšanas datus. Būtu nepieciešams virzīt priekšlikumu pārveidot personas kodu, tā veidošanas pamatprincipus.

7) Attiecībā uz ārvalstu personu datiem, t.sk. pases datiem, to norādīšana palīdz Reģistram identificēt personu ieraksta izdarīšanas brīdī. No otras puses, jāņem vērā, ka arī ārvalstu personām pases dati un adreses mainās. Piemēram, pirms darījuma noslēgšanas ar ārvalstnieku,

nepieciešams pārliecināties par ārvalsts personas identitāti, ko ārvalsts personai ir jāpierāda, ka ir tas, par ko uzdodas. Daudzās ārvalstīs ir šie personu kodi, kas ir veids kā identificēt šīs ārvalstu personas. Pases datus jānorāda, ja nav personas koda.

8) Iespējams nepieciešams apskatīt citu Eiropas Savienības dalībvalstu praksi, kādas ziņas ir publiskajos reģistros. Dažādās Eiropas Savienības valstīs publiskojamā informācija atšķiras. Piemēram, Skandināvijas valstīs, arī Igaunijas un Lietuvas ir norādīti gan amatpersonu personu kodi, gan adreses, turpretī, Šveicē nav šo datu.

9) Nonākot pie secinājuma, ka personu adreses nav publiskojama informācija, jādomā arī par saimniecisko aspektu, kā rīkoties ar jau Reģistra rīcībā esošajām personu adresēm. Jautājums, vai Reģistrs var atļauties aizklāt adreses, izsniedzot informāciju trešajām personām.

10) Kas attiecas uz reģistra ierakstu izsludināšanu laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”, jāņem vērā, ka publikācija rada zināmas juridiskas sekas. Izvērtējama ir iespēja atteikties no šādas izsludināšanas. Piemēram, iepirkumi tiek publicēti Iepirkumu uzraudzības biroja mājas lapā (agrāk bija laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”). Reģistra informāciju varētu līdzīgi publicēt interneta vietnē.

2.§

Uzņēmumu reģistra informācijas izsniegšana trešajām personām.

Viena no Reģistra funkcijām ir Reģistra vestajos reģistros uzkrātās informācijas sniegšana trešajām personām. Lai saņemtu visu interesējošo informāciju no Reģistra reģistriem, personai ir jāiesniedz informācijas pieprasījums Reģistrā. Atbilstoši likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru” 9.panta noteikumiem Reģistram ir jāizsniedz visa informācija no reģistriem, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus. Tas nozīmē, ka jāizsniedz ne vien reģistru ieraksti, bet arī cita tiesību subjektu un juridisko faktu reģistrācijas lietās esošā informācija (dokumenti), ja vien normatīvie akti nenosaka, ka konkrēti dati (informācija) izsniedzama tikai noteiktam personu lokam, vai arī nav izsniedzama vispār. Tādējādi Reģistrs spēj izpildīt pienākumu sniegt informāciju datu subjektam saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 15.panta otro daļu, kas paredz datu subjektam tiesības iegūt informāciju par tām fiziskajām vai juridiskajām personām, kuras noteiktā laikposmā no pārziņa ir saņēmušas informāciju par šo datu subjektu. Taču pēc būtības jautājums ir ne tik daudz par to, vai Reģistrs spēj vai nespēj izpildīt Fizisko personu datu aizsardzības prasības, lai nodrošinātu datu subjekta tiesības saņemt minēto informāciju. Jautājums jāskata plašāk, proti, vai visos gadījumos ir pamatoti izsniegt tādu personas datu apjomu, kā to šobrīd paredz normatīvais regulējums. Tāpēc būtu nepieciešams izvērtēt, vai visi tie fizisko personu dati, kas ir Reģistra rīcībā, ir arī jāizsniedz trešajām personām. Tāpat jāizvērtē, vai ir pamatoti visus reģistru ierakstus, t.sk. fizisko personu datus, publicēt oficiālajā laikrakstā, ņemot vērā šobrīd izstrādes stadijā esošo Oficiālo publikāciju likumprojektu, kas paredz, ka informācijas iesniedzējs nodrošina, ka publicēšanai iesniegtā informācija atbilst valsts noslēpuma, ierobežotas pieejamības informācijas un fizisko personu datu aizsardzības prasībām.

M.Ruķers uzskata, ka daļa informācijas ir vajadzīga primāri Reģistram, lai veiktu reģistrāciju, nevis trešajām personām. Līdz ar to pieteikuma veidlapās varētu būt norādīta publiskā un privātā daļa.

A.Lošmanis, A.Borovkovs, A.Dravnieks, J.Endziņš, L.Leja, V.Šadinovs norāda:

1) Šobrīd tiesību subjekta reģistrācijas lietā var apskatīt visu, ja vien tam nav noteikti īpaši ierobežojumi normatīvajos aktos. Tomēr informācija būtu jānodala, kas ir publiskojama gan publikācijās, gan apskatot reģistrācijas lietas. Ja publikācijā iekļautu mazāk personas datus, bet reģistrācijas lietā tāpat šie dati būtu pieejami, nav svarīgi kā trešās personas iegūst šo informāciju. Līdzīgi šobrīd ir ar tiesu spriedumos esošo datu pieejamību, proti, spriedumi ar

aizklātiem datiem ir apskatāmi internetā mājas lapā, taču pastāv iespēja Augstākās tiesas Senāta kancelejā iepazīties ar Senāta nolēmumiem, kuros ir redzami visi šie dati.

2) Komerclikuma 12.panta trešajā daļā ir noteikts, ja publikācija atšķiras no ieraksta, priekšroku dod publikācijai. Likumdevējs ir pievērsis diezgan neadekvātu uzmanību publikācijai. Trešās personas neskatās publikācijas laikrakstā, bet skatās reģistra ierakstus. Tāpēc nepieciešams, ka reģistra ieraksti, tiklīdz tie izdarīti, parādās publiski pieejami internetā. Padomes 1968.gada 9.marta pirmā direktīva 68/151/EEK paredz, ka ieraksti ir jāpublicē attiecīgās valsts oficiālajā laikrakstā. Kopš 2008.gada ir iespēja atteikties no publikācijas laikrakstā, ja valstij ir izveidota elektroniska platforma, kur šie ieraksti ir pieejami. Tātad Eiropas Savienības direktīva piedāvā risinājumu, ko nepieciešams ieviest arī Latvijā, atsakoties no ierakstu izsludināšanas oficiālajā valsts laikrakstā. Cits jautājums ir par oficiālās izsludināšanas elektroniskā formā veidošanu decentralizēti vai centralizētā elektroniskā vietnē.

Sanāksmi slēdz plkst. 16:40

Sanāksmes vadītājs

R.Balodis

Protokolists

E.Spruksts

Protokoliste

S.Ozoliņa

Par informācijas aizsardzību

Būtībā jebkurš komercreģistra ieraksts ir saistīts ar trešo personu interešu aizsardzību, līdz ar to trešajām personām ir jābūt pieejamiem datiem, lai komersanta pārvaldes institūciju locekļus varētu identificēt, tāpat arī attiecībā uz citiem reģistriem, kurus ved Uzņēmumu reģistrs, datu pieejamībai ir jābūt tādai, lai jebkura trešā persona to varētu nepārprotami identificēt personu, kura ir veikusi attiecīgu tiesisku darbību.

Diskutabls jautājums ir par pārvaldes institūciju locekļu un citu personu, par kurām UR izdara kādus ierakstus adrešu pieejamību trešajām personām, tomēr atsevišķos gadījumos tā var būt nepieciešama.

Jebkurā gadījumā UR vestajos reģistros ieraksts tiek izdarīts uz ieinteresētās personas pieteikuma pamata (vismaz sākotnēji) līdz ar to personai ir jāuzņemas zināmas neērtības par velmi darboties komersanta pārvaldes institūcijā, apvienoties biedrībā vai arī veikt jebkādas citas darbības, kurām ir nozīme personas dzīvē. Līdz ar to nav pamata īpaši ierobežot trešo personu tiesības saņemt datus, jo primāri ir nodrošināt civiltiesiskās apgrozības paātrināšanas principu, vienlaikus, nodrošinot efektīvu trešo personu aizsardzību, kas ir iespējama tikai gadījumos, ja trešā persona var iegūt maksimāli daudz datus, lai gadījumos, ja kādi dati ir ar kļūdu, citi pieejamie dati nodrošinātu trešās personas iespēju identificēt attiecīgo personu.

Diskutabls ir jautājums par „balansu” starp personas tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību un personas tiesībām brīvi iegūt informāciju. Varbūt ir jāpamato sava interese, lai saņemtu attiecīgās fiziskās personas adresi un personas kodu no Uzņēmumu reģistra datu bāzes. Līdzīgi kā tas šobrīd ir Iedzīvotāju reģistrā.

Diskutabls jautājums par Datu valsts inspekcijas funkciju un jo īpaši funkcijas „uzraudzīt informācijas atklātības un pieejamības ievērošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām” realizāciju būtu efektīvāka, ja Datu valsts inspekcija būtu neatkarīga iestāde. Apsverams balanss starp to, ko iesaka Eiropas Savienība un mūsu nacionālās valsts intereses un prakse datu aizsardzības jomā.

Ar cieņu,
profesors J.Načisčionis

30.03.2011.